

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่น พื้นที่ศึกษาดำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ผู้ศึกษาวิจัยได้นำเสนอแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม
 - 1.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม
 - 1.2 ความหมายของพฤติกรรม
 - 1.3 การวัดพฤติกรรม
2. แนวคิดเกี่ยวกับขยะมูลฝอย
 - 2.1 ความหมายของขยะมูลฝอย
 - 2.2 ประเภทของขยะมูลฝอย
 - 2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณขยะมูลฝอย
 - 2.4 ปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอย
 - 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
3. แนวคิดเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย
 - 3.1 การคัดแยกขยะมูลฝอย
 - 3.2 การจัดการขยะมูลฝอย
4. ข้อมูลพื้นฐานตำบลไทยสามัคคี
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526 อ้างถึงใน เตือนจิต สูดสาท, 2547, หน้า 41) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีของ Bloom ว่า พฤติกรรมมีองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วน คือ

1. พฤติกรรมด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับการรับรู้ การจำข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถและทักษะทางสติปัญญา การใช้วิจารณญาณ เพื่อประกอบการตัดสินใจ พฤติกรรมด้านนี้ ประกอบด้วย ความสามารถระดับต่าง ๆ คือ ความรู้

(Knowledge) ความเข้าใจ (Comprehension) การประยุกต์หรือการนำความรู้ไปใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมินผล (Evaluation)

2. พฤติกรรมด้านทัศนคติ ค่านิยม ความรู้สึกชอบ (Affective Domain) หมายถึง ความสนใจ ความคิดเห็น ความรู้สึกทำให้ ความชอบ ไม่ชอบ การให้คุณค่า การรับ การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือการปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถืออยู่ เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลที่ยากแก่ที่อธิบาย พฤติกรรมด้านนี้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การรับรู้หรือการให้ความสนใจ (Receiving or Attending) การตอบสนอง (Responding) การให้ค่าหรือเกิดค่านิยม (Valuing) การจัดกลุ่ม (Organizing) และการแสดงลักษณะตามค่านิยมที่ยึดถือ (Character by a Value)

3. พฤติกรรมการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมที่ใช้ความสามารถทางด้านร่างกายแสดงออก ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติหรือพฤติกรรมที่แสดงออก และสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ล้าช้า คือ บุคคลไม่ได้ปฏิบัติทันที แต่คาดคะเนว่าอาจปฏิบัติในโอกาสต่อไป พฤติกรรมที่แสดงออกนี้ เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่เป็นเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยเวลา และการตัดสินใจหลายขั้นตอน

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์มีการแสดงออกที่แตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ในด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติ การที่จะมีความรู้ความเข้าใจนั้น จะต้องใช้การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินผลควบคู่กันไป ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ ค่านิยม ซึ่งเป็นส่วนประกอบหลักที่สำคัญ ซึ่งเมื่อมีความรู้ในทัศนคติแล้วก็จะนำไปสู่การปฏิบัติที่แสดงออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ และสังเกตเห็นได้

ความหมายของพฤติกรรม

ระเบียบ ชาญช่าง (2541, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ได้ เช่น การเดินของหัวใจ การเดิน การพูด การคิด ความรู้สึก ความชอบ ความสนใจ เป็นต้น

ชลิดา ถนอมวงษ์ (2537, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง การกระทำหรือการตอบสนองของบุคคล ซึ่งอาจเป็นไปโดยไม่รู้ตัวหรือมีจุดมุ่งหมาย รวมทั้งตรึงตรองเป็นอย่างดีมาแล้ว โดยมีความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติเป็นตัวก่อให้เกิดแสดงออกมาโดยที่บุคคลอื่น ๆ ที่อยู่รอบ ๆ สามารถสังเกตการณ์กระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือทดสอบได้

อารี พันธุ์ณี (2534 อ้างถึงใน ชนเทพ หงส์สายพิน, 2552, หน้า 10) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมหรือการกระทำของอินทรีย์ที่บุคคลสามารถสังเกตเห็นได้ รู้ได้ หรือใช้เครื่องมือต่าง ๆ วัดได้ หรือสามารถตรวจสอบได้

วูดซีย์ จานงค์ (2530 อ้างถึงใน ชีราภา ชิริทิป. 2545, หน้า 5) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การแสดงออกทั้งภายนอกและภายในของตัวมนุษย์ ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ละม้ายคล้ายคลึงกับจิตวิทยาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เพราะว่าจิตวิทยานั้น เป็นวิชาการที่มีได้ทำการศึกษาเรื่องจิตอีกต่อไป แต่เป็นการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสภาพจิตกับพฤติกรรมภายนอก โดยมุ่งเน้นด้านพฤติกรรมภายนอกมากกว่า

จากนิยามดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากภายนอกที่สามารถสังเกตได้ง่าย เช่น การนั่ง การเล่น การพูด การเดิน ฯลฯ และที่เกิดจากภายในจะมีการสังเกตได้ยาก เช่น การคิด การจำ การรับรู้ และความรู้สึก โดยสามารถใช้เครื่องมือในการทดสอบได้

การวัดพฤติกรรม

สมจิตร สุพรรณทัศน์ (2526, หน้า 131-136) กล่าวถึง วิธีการศึกษาและการวัดพฤติกรรมมนุษย์ มี 2 วิธี คือ

1. การศึกษาพฤติกรรมโดยตรง ทำได้โดย

1.1 การสังเกตแบบให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว (Direct Observation) เช่น ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในห้องเรียน โดยบอกนักเรียนในชั้นให้ทราบว่า ครูจะสังเกตว่าใครทำกิจกรรมอะไรบ้างในห้อง การสังเกตแบบนี้ บางคนอาจไม่แสดงพฤติกรรมที่แท้จริงออกมาก็ได้

1.2 การสังเกตแบบธรรมชาติ (Naturalistic Observation) คือ การที่บุคคลผู้ต้องการสังเกตพฤติกรรม มิได้บอกหรือแสดงให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวว่าตนถูกสังเกตพฤติกรรม การสังเกตแบบนี้จะได้พฤติกรรมที่แท้จริงมาก และจะทำให้สามารถนำผลที่ได้ไปอธิบายพฤติกรรมในลักษณะใกล้เคียงกันหรือเหมือนกันได้ แต่มีข้อจำกัด คือ ต้องใช้เวลามาก จึงจะสังเกตพฤติกรรมที่ต้องการได้ครบถ้วน

การสังเกตพฤติกรรมทั้งที่ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม ผู้สังเกตจะต้องมีความละเอียดต้องสังเกตให้เป็นระบบและมีการบันทึกเมื่อสังเกตพฤติกรรมได้แล้ว นอกจากนี้ผู้สังเกตต้องไม่มีอคติต่อผู้ถูกสังเกต จึงจะทำให้ผลการศึกษาเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

2. การศึกษาพฤติกรรมโดยอ้อม ทำได้โดย

2.1 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้ศึกษาต้องการซักถามข้อมูลจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ทำได้โดยการซักถามข้อมูลจากบุคคลแบบเผชิญหน้ากัน โดยตรงหรือมีคนกลางทำหน้าที่ซักถามให้ก็ได้ เช่น ใช้ถามสัมภาษณ์ผู้ที่พูดกันคนละภาษา การสัมภาษณ์โดยตรงผู้สัมภาษณ์จะซักถามผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นเรื่อง ๆ ตามที่ผู้ตั้งจุดมุ่งหมายเอาไว้ ส่วนการสัมภาษณ์จะไม่รู้ตัวว่ากำลัง

ถูกศึกษาพฤติกรรม ทำให้ได้ข้อมูลมากมายและเป็นจริง อย่างไรก็ตาม การสัมภาษณ์มีข้อจำกัด คือ บางเรื่องผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่ต้องการเปิดเผย

2.2 การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลจำนวนมาก และเป็นผู้ที่อ่านออกเขียนได้หรือสอบถามกับบุคคลที่อยู่ห่างไกลหรือกระจายกันมาก ผู้ถูกศึกษาสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปกปิดหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ยอมแสดงให้บุคคลอื่นทราบได้โดยวิธีอื่นและผู้ถูกศึกษาแน่ใจว่าเป็นความลับ และการใช้แบบสอบถามจะใช้เวลาได้ก็ได้

2.3 การทดลองเป็นการศึกษาพฤติกรรมที่ผู้ถูกศึกษาอยู่ในสภาพการควบคุมตามที่ผู้ศึกษาต้องการ เหมาะสำหรับการศึกษาในห้องทดลองและมีประโยชน์มากในการศึกษาพฤติกรรมของบุคคลในด้านการแพทย์ หากเป็นการศึกษาพฤติกรรมของชุมชนจะควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ได้ยาก

2.4 การทำบันทึกวิธี ทำให้ทราบพฤติกรรมของบุคคล โดยให้แต่ละคนทำบันทึกพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งอาจเป็นบันทึกประจำวันหรือการศึกษาพฤติกรรมเฉพาะ เช่น พฤติกรรมการกิน พฤติกรรมการทำงาน พฤติกรรมสุขภาพ เป็นต้น

สุนันท์ สกลโกสม (2525, หน้า 139-140) ให้การอธิบายว่า การวัดพฤติกรรมจำเป็นต้องอาศัยการสังเกตอย่างดี ทั้งการสังเกตวิธีการดำเนินงาน การสังเกตผลงานที่ออกมา จึงต้องใช้เครื่องมืออื่นประกอบการสังเกต เพื่อให้มีหลักเกณฑ์และเชื่อถือได้ เครื่องมือที่นิยมใช้ประกอบการสังเกต ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบประเมิน (Rating Scale) แบบตรวจสอบรายการเป็นมาตรฐานในการบันทึกข้อมูลที่สังเกตได้อย่างหนึ่ง สำหรับแบบประเมินค่าเป็นเกณฑ์ตัดสินคุณภาพของการปฏิบัติ

นอกจากนี้ การวัดพฤติกรรมอาจใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม ซึ่ง Kothandapani (1971 อ้างถึงใน เตือนจิตร สดสวาท, 2547, หน้า 63) อธิบายว่า ส่วนประกอบของแบบสอบถามที่เกี่ยวกับความตั้งใจที่จะกระทำพฤติกรรม จะเป็นส่วนที่เป็นตัวแทนของส่วนประกอบของการปฏิบัติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการแสดงออกที่บุคคลอื่นสังเกตได้

แนวคิดเกี่ยวกับขยะมูลฝอย

ความหมายของขยะมูลฝอย

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของคำว่า “มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่

ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และ
หมายความรวมถึง มูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษ หรืออันตรายจากชุมชน

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.
2535 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของคำว่า “มูลฝอย” หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร
เศษสินค้า วัสดุพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวม ตลอดถึง สิ่งอื่นใดที่เก็บ
กวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2524, หน้า 136) ได้ให้ความหมายไว้ว่า
“ขยะมูลฝอย” หมายถึง บรรดาสิ่งต่าง ๆ ซึ่งในขณะนั้นเป็นสิ่งที่คนไม่ต้องการและทำการทิ้งไป ทั้งนี้
รวมตลอดถึง เศษผ้า เศษอาหาร มูลสัตว์ ซากสัตว์ เถ้า ฝุ่นละออง และเศษวัสดุสิ่งของที่เก็บกวาดจาก
เคหสถาน อาคาร ถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ โรงงานอุตสาหกรรม และที่อื่น ๆ

สำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2550, หน้า 81) ได้ให้ความหมายคำว่า ขยะมูลฝอย
หมายถึง สิ่งที่เหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่อยู่ในรูปของแข็ง ซึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์และสัตว์
ทั้งจากการบริโภค การผลิต การขับถ่าย การดำรงชีวิต และอื่น ๆ

สรุปได้ว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ และสิ่งอื่นที่เกิดจากมาจากการ
การดำรงชีวิตมนุษย์ โดยที่หมดประโยชน์ใช้สอย หมดคุณภาพ หรือมีการชำรุดแตกหักเสียหาย
อันมีผลต่อด้านเศรษฐกิจ สุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงสิ่งที่มนุษย์นั้นไม่ต้องการใช้มันแล้ว

ประเภทของขยะมูลฝอย

1. สามารถจำแนกตามพิษภัยที่เกิดขึ้นกับมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มี 2 ประเภท คือ

1.1 ขยะทั่วไป (General Waste) หมายถึง ขยะมูลฝอยที่มีอันตรายน้อย ได้แก่ จำพวก
เศษอาหาร เศษกระดาษ เศษผ้า พลาสติก เศษหญ้า และใบไม้ ฯลฯ

1.2 ขยะอันตราย (Hazardous Waste) หมายถึง ขยะที่มีภัยต่อคนและสิ่งแวดล้อม
อาจมีสารพิษ ติดไฟ หรือระเบิดง่าย ปนเปื้อนเชื้อโรค เช่น ไฟแช็กแก๊ส กระป๋องสเปรย์ ถ่านไฟฉาย
แบตเตอรี่ หรืออาจเป็นพวกสำลี และผ้าพันแผลที่มีเชื้อโรคจากสถานพยาบาล

2. จำแนกตามลักษณะของขยะ มี 3 ลักษณะ คือ

2.1 ขยะเปียกหรือขยะสด (Garbage) เป็นขยะที่มีความชื้นปนอยู่มากกว่าร้อยละ 50
จึงติดไฟได้ยาก ส่วนใหญ่ ได้แก่ เศษอาหาร เศษเนื้อ เศษผัก และผักผลไม้จากบ้านเรือน รวมทั้ง
ซากพืชและซากสัตว์ที่ยังไม่เน่าเปื่อย ขยะประเภทนี้ จะทำให้เกิดกลิ่นเหม็น เนื่องจากแบคทีเรีย
ย่อยสลายอินทรีย์สาร นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค โดยมีพาหะจากแมลง หนู และสัตว์อื่น ๆ
ที่มากินเป็นอาหาร

2.2 ขยะแห้ง (Rubbish) คือ สิ่งเหลือใช้ที่มีความชื้นอยู่น้อย จึงไม่ก่อให้เกิดกลิ่นรวมไปถึงขยะที่มีลักษณะแห้ง และไม่ส่งผลให้เกิดอันตราย

2.3 ขยะที่เป็นเชื้อเพลิง เป็นพวกสารติดไฟได้ เช่น เศษผ้า เศษกระดาษ หญ้า ใบไม้แห้ง กิ่งไม้ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2543) ระเบียบ ขาญช่าง (2541, หน้า 21-22) ได้แบ่งประเภทของขยะมูลฝอยไว้ ดังนี้

1. ขยะสด (Garbage) ได้แก่ เศษอาหาร เศษพืชผัก เศษเนื้อสัตว์ เศษผลไม้ กระดูก และก้าง ฯลฯ ส่วนมากจะเกิดขึ้นจากกิจกรรมการปรุงอาหาร และการรับประทานอาหารจากครัวเรือน ตลาดสด สถานที่จำหน่ายอาหาร โรงอาหาร และสถานที่จัดเลี้ยงอาหาร ฯลฯ ขยะสดมีส่วนประกอบเป็นอินทรีย์สาร (Organic Matter) ที่สลายตัวได้เป็นส่วนใหญ่ มีความชื้นปะปนอยู่ประมาณร้อยละ 40-70 ดังนั้น ถ้ามีการปล่อยทิ้งไว้นานเกินไปโดยไม่นำไปกำจัด จะเกิดการสลายตัวเน่าเปื่อยจากปฏิกิริยาของจุลินทรีย์ ทำให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวนและเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคจากสัตว์เหล่านี้ได้ ขยะสดชนิดต่าง ๆ เมื่อปล่อยทิ้งค้างไว้ระยะหนึ่ง จะมีน้ำเหลือง ๆ มีกลิ่นเหม็น เป็น “น้ำเหลืองขยะ” (Leachate) เกิดขึ้น และไหลนองออกมาจากส่วนที่เป็นของแข็ง กลายเป็นน้ำโสโครกที่ส่งกลิ่นเหม็นรุนแรง และเป็นที่น่ารังเกียจ น้ำขยะเหลืองขยะจะมีค่าบีโอดีค่อนข้างสูงมาก ถ้าไหลลงสู่แหล่งน้ำในปริมาณมาก ๆ อาจจะทำให้เกิดมลภาวะทางน้ำได้

2. ขยะแห้ง (Rubbish) ได้แก่ เศษวัสดุที่ย่อยสลายยากหรือบางชนิดย่อยสลายตัวไม่ได้เลย (Nonputresible Materials) ถ้าแบ่งตามคุณลักษณะของการเผาไหม้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ ขยะแห้งที่เผาไหม้ได้ (Combustible Materials) ได้แก่ กระดาษ เศษไม้ กิ่งไม้ ผ้าขี้ริ้ว เสื้อผ้าเก่าหรือชำรุด พลาสติก เศษหญ้า ใบไม้ ฯลฯ ขยะแห้งที่เผาไหม้ไม่ได้ (Non-Combustible materials) ได้แก่ เศษโลหะ เศษแก้ว เศษขาม โองแตก ขวดเปลา่ กระป๋องบรรจุอาหาร ฯลฯ

3. เถ้า (Ashes) เป็นเศษหรือกากที่เหลืออยู่หลังจากการเผาไหม้แล้ว เช่น การเผาไหม้ของเชื้อเพลิงแข็ง พวงไม้พิน ถ่านไม้ ถ่านหิน แกลบ ชากของพืช ฯลฯ จะเกิดเป็นเถ้าเหลืออยู่ ต้องนำไปกำจัดต่อไป เช่น นำไปถมที่ลุ่ม มิฉะนั้น จะเกิดปัญหารบกวนเช่นเดียวกับฝุ่นได้

4. ขยะจากการอุตสาหกรรม (Industrial Refuse) หมายถึง เศษวัสดุที่เกิดจากกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งต้องใช้วัตถุดิบต่าง ๆ มาทำการผลิต เช่น โรงงานผลไม้กระป๋อง ขยะที่เกิดขึ้นจะเป็นพวกเปลือกเมล็ดและเศษเนื้อของผลไม้ จึงเป็นพวกอินทรีย์สารที่สลายตัวได้ง่าย ถ้าปล่อยทิ้งไว้นาน ๆ จะเกิดกลิ่นเหม็นรบกวน และอาจจะเกิดผลกระทบต่อดิน และแหล่งน้ำได้ ส่วนขยะจากโรงแก้วเครื่องปั้นดินเผาจะมีพวกเศษแก้วและเศษเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นขยะที่ไม่สลายตัว

5. ซากสัตว์ (Dead Animals) ได้แก่ สัตว์ตายที่อาจเนื่องมาจากถูกขวิดขานพาหนะชน หรือทับตาย หรือเป็นโรคตาย (ไม่นับรวมที่มนุษย์ฆ่าเพื่อเป็นอาหาร เพราะเศษที่เหลือจากการใช้เป็นอาหาร ถือว่าเป็นขยะสด) ได้แก่ สุนัข แมว หมู วัว ควาย ฯลฯ ซากสัตว์เหล่านี้ ต้องรีบนำไปกำจัดโดยเร็ว เช่น การเผาทำลาย การฝัง เป็นต้น มิฉะนั้น จะเกิดการเน่าเหม็นส่งกลิ่นรบกวนสร้างทัศนียภาพและน่าสมเพชแก่ผู้พบเห็น นอกจากนี้ ถ้าสัตว์ตายเนื่องจากโรคต่าง ๆ เช่น แอนแทรกซ์ (Anthrax) โรคกลัวน้ำ จะอันตรายมาก เพราะเชื้ออาจติดเข้าสู่คนได้

6. ขยะจากถนน (Street Refuse) ได้แก่ เศษดิน ฝุ่นละออง มูลสัตว์ เศษใบไม้ เศษหญ้า และเศษขยะ ที่ผู้เดินเท้าหรือผู้ที่อยู่บนพาหนะทิ้งลงบนถนนหรือข้างถนน เช่น พลาสติก เศษแก้ว เศษกระเบื้อง เปลือกผลไม้ ฯลฯ ขยะจากถนนควรได้รับการรวบรวม และนำไปกำจัดเป็นประจำ มิฉะนั้น จะเกิดการฟุ้งกระจายและเปื้อนเปรอะได้ง่าย ในขณะที่ฝนตกลงมา น้ำฝนจะไหลชะล้างขยะต่าง ๆ จากถนนลงสู่ท่อน้ำ ทำให้เกิดการอุดตันของท่อระบายน้ำได้

7. ขยะจากการเกษตรกรรม (Agricultural Refuse) ได้แก่ ขยะที่เกิดจากกิจกรรมด้านการเกษตร เช่น เศษหญ้า ฟาง แกลบ เศษพืช เศษอาหารสัตว์ มูลสัตว์ ฯลฯ ส่วนมากเป็นอินทรีย์วัตถุที่สลายตัวได้ หากปล่อยทิ้งไว้จะเกิดการหมักหมม เป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงและสัตว์นำโรค บางชนิดได้ เช่น แมลงวัน หนู เกิดกลิ่นเหม็นเป็นเหตุรำคาญและเป็นแหล่งกำเนิดมลภาวะทางน้ำได้

8. ของใช้ที่ชำรุด (Bulky Waste) หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้ที่มีขนาดใหญ่ แต่มีสภาพชำรุดเสื่อมสภาพ หรือหมดอายุการใช้งาน เช่น เฟอร์นิเจอร์เก่าที่ชำรุด เตาหุงต้มที่ชำรุด ยางรถยนต์เก่า ฯลฯ

9. ซากรถยนต์ (Abandoned Vehicles) หมายถึง รถยนต์นั่ง รถบรรทุก และขานพาหนะเก่าที่ไม่ใช้แล้ว ทำให้ไม่น่าดู รกรุงรัง สิ้นเปลืองพื้นที่ เป็นที่อยู่อาศัยของหนู และแมลง

10. เศษสิ่งปลูกสร้าง (Construction & Demolition Wastes) หมายถึง เศษวัสดุสิ่งของที่เกิดจากการก่อสร้าง และการรื้อถอนอาคารสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น ขี้เลื่อย เศษไม้ เศษกระเบื้อง เศษหินปูน ซีเมนต์ หิน เศษโลหะ เศษคอนกรีต ฯลฯ

11. ขยะพิเศษ (Special Wastes) หมายถึง เศษสิ่งของที่มีอันตราย มีการปนเปื้อนของเชื้อโรค วัตถุที่ระเบิดได้ เศษสิ่งของที่เป็นอันตรายด้วยสารกัมมันตรังสี เช่น กระป๋องสี ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ ฯลฯ ขยะพิเศษนี้มีแหล่งกำเนิดจากบ้านพักอาศัย โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม ร้านค้า

12. กากตะกอนของน้ำโสโครก (Sewage Treatment Residues) หมายถึง เศษดิน กรวด หินทราย และสารวัตถุอื่นที่มีขนาดเล็กเป็นอนุภาคเล็ก ๆ ส่วนใหญ่เป็นพวกกากตะกอนและโคลนตม ซึ่ง

เหลือค้างอยู่จากการบำบัดคุณภาพของน้ำดิบให้เป็นน้ำประปา และการบำบัดคุณภาพของน้ำโสโครก รวมถึงกากตะกอนที่สูบลำจากถังเกรอะและหลุมส้วมด้วย

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้จำแนกประเภทของขยะมูลฝอยตามกิจกรรมต่าง ๆ คือ

1. ขยะมูลฝอยจากชุมชน (Community Wastes) เป็นมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากการดำรงชีพของมนุษย์ จากการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น มูลฝอยเหล่านี้ เกิดจากบ้านเรือนที่พักอาศัย ร้านอาหาร ตลาด อาคาร โรงพยาบาล โรงแรม สถานที่ทำงาน สถานที่สาธารณะ ลักษณะของมูลฝอยมักจะเป็นสิ่งของที่เหลือจากการบริโภค ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.1 ขยะมูลฝอยทั่วไป (General Wastes)

1.1.1 มูลฝอยแห้ง (Refuse) ได้แก่ กระดาษ พลาสติก ขวดแก้ว ผ้า โลหะ ยาง ฯลฯ

1.1.2 มูลฝอยเปียก (Garbage) ได้แก่ เศษพืชผัก ผลไม้ เศษอาหาร ฯลฯ

1.2 ขยะมูลฝอยที่เป็นอันตรายในบ้านเรือน (Household Hazardous Wastes) ได้แก่ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ หลอดไฟฟ้า สีกระป๋อง สีทา สารเคมี และภาชนะบรรจุ

2. ขยะมูลฝอยจากการเกษตรกรรม (Agricultural Wastes) เป็นมูลฝอยที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร

3. ขยะมูลฝอยจากโรงงานอุตสาหกรรม (Industrial Wastes) เป็นมูลฝอยที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจอีกส่วนหนึ่ง มูลฝอยเหล่านี้จะมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ประเภทของอุตสาหกรรม

นอกจากการจำแนกประเภทขยะมูลฝอยตามกิจกรรมแล้ว การจำแนกมูลฝอยจากแหล่งที่มาหรือแหล่งที่เป็นต้นกำเนิด คือ มูลฝอยจากอาคารบ้านเรือน ภัตตาคาร ร้านค้า ตลาดสด ยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

1. ขยะมูลฝอยเปียก (Garbage) เป็นมูลฝอยที่เกิดจากการเตรียมการประกอบหรือบริการอาหาร มูลฝอยจากตลาด จากเก็บอาหาร การซื้ออาหาร และผลผลิตเกี่ยวกับอาหาร

2. ขยะมูลฝอยแห้ง (Rubbish) ซึ่งยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1 พวกที่ไหม้ไฟได้ เช่น กระดาษ กระดาษแข็ง หีบหรือกล่อง เศษไม้ ใบไม้ หญ้า เครื่องเรือน เครื่องใช้ ฯลฯ

2.2 พวกที่ไม่ไหม้ไฟ เช่น เหล็ก โลหะอื่น ๆ เครื่องเรือน เครื่องใช้ที่ทำจากโลหะ แก้ว เครื่องปั้นดินเผา

2.3 ขี้เถ้า (Ashes) เป็นสิ่งที่เหลือจากการเผาไหม้

การจำแนกประเภทขยะมูลฝอย หลาย ๆ ท่านสรุปได้ว่า ขยะมูลฝอยสามารถแบ่งได้

3 ประเภท คือ

1. ขยะมูลฝอยเปียก ได้แก่ เศษอาหาร เศษพืชผัก เศษเนื้อสัตว์ เศษผลไม้ ถ้าปล่อยทิ้งไว้นานจะส่งกลิ่นเหม็นรบกวน และเกิดการเน่าเปื่อยจากปฏิกิริยาของจุลินทรีย์
2. ขยะมูลฝอยแห้ง ได้แก่ กระดาษ พลาสติก ผ้า แก้ว เป็นเศษวัสดุที่ย่อยสลายยาก
3. ขยะมูลฝอยที่เป็นอันตราย ได้แก่ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่ หลอดไฟฟ้า สารเคมี

ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณขยะมูลฝอย

ระเบียบ ชาญช่าง (2541 หน้า 24-25) กล่าวว่า ปริมาณของขยะมูลฝอยจะมีจำนวนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

1. ประเภทของการใช้ที่ดิน เป็นการใช้สอยประโยชน์ในพื้นที่ดิน แบ่งออกเป็น

3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.1 เขตธุรกิจการค้ามักอยู่ใจกลางเมืองเพื่อสะดวกในการติดต่อเดินทางมีการประกอบธุรกิจค้าขายทำให้มีปริมาณของขยะค่อนข้างสูง

1.2 เขตอุตสาหกรรม เป็นบริเวณที่ตั้งของสถานประกอบการประเภทโรงงานขนาดต่าง ๆ ซึ่งมีของเสียที่เกิดขึ้นจากขั้นตอนในการผลิตหรือเหลือทิ้งจากการผลิต มีขยะหลายประเภทที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัย เช่น สารอินทรีย์ น้ำมัน โลหะหนัก กรด ด่าง เป็นต้น ในกรณีที่มีการทิ้งออกสู่ภายนอกโดยไม่ผ่านระบบการกำจัดที่ดีพอ

1.3 เขตชานเมือง เป็นเขตที่มีการใช้ประโยชน์ที่ดินในเชิงธุรกิจ และพาณิชย์น้อยกว่าในเขตเมือง เป็นเขตพื้นที่สีเขียว เช่น ปลูกพืชเกษตรกรรม สวนสาธารณะหรือเป็นที่พักอาศัย ดังนั้น ปริมาณของขยะจะกระจายไปตามแหล่งที่อยู่และความหนาแน่นของบ้านเรือน ที่พักอาศัย จึงมีปริมาณขยะน้อยกว่าเขตธุรกิจการค้า และเขตอุตสาหกรรม

2. ลักษณะชุมชน ถ้าชุมชนนั้นเป็นศูนย์กลางของการค้าขาย เศรษฐกิจของที่เหลือเป็นขยะจะมีมากกว่าชุมชนอื่น ชุมชนที่มีประชาชนอยู่หนาแน่นจะมีขยะมากกว่าชุมชนที่มีประชาชนเบาบาง ซึ่งปริมาณของขยะในชุมชนนั้นมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับ

2.1 ฐานะเศรษฐกิจของประชาชน ชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ประชาชนย่อมมีกำลังซื้อสินค้าสูงกว่าชุมชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ดังนั้น จึงมีผลให้ปริมาณของขยะมากขึ้นไปตามกำลังซื้อ และฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชน

2.2 ฤดูกาล มีผลต่อปริมาณขยะเป็นอย่างมาก เช่น ฤดูที่มีผลไม้มากชนิดออกสู่ตลาดจำนวนมาก ปริมาณขยะที่เหลือจากการบริโภคจำพวกเปลือกและเมล็ดของผลไม้ชนิดนั้น ๆ ก็จะมีมากด้วย

2.3 อุปนิสัยของประชาชน ในชุมชนที่ประชาชนมีอุปนิสัยรักความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยจะมีปริมาณขยะในการเก็บขนมากกว่าชุมชนที่มีประชาชนมีอุปนิสัยไม่รักความเป็นระเบียบ ซึ่งจะทิ้งขยะกระจัดกระจายทั่วไป ไม่รวบรวมเป็นที่เป็นทาง

2.4 การบริการเก็บขนขยะ การเก็บขนขยะของผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาล สุขาภิบาล ถ้าบริการเก็บขนได้สม่ำเสมอทุกวันและทั่วถึง ขยะก็จะไม่เหลือตกค้าง ในชุมชนที่มีสภาพไม่สะดวกในการเข้าไปเก็บขน เช่น ถนน ตรอก ซอยแคบ การบริการเก็บขนอาจทำได้ไม่สม่ำเสมอ ทำให้มีปริมาณขยะตกค้างมาก ปริมาณของขยะเพิ่มขึ้นในพื้นที่นั้น เช่น เทศกาล งานประกวดขบวนบุปผชาติที่จังหวัดเชียงใหม่ เทศกาลบุญบั้งไฟที่จังหวัดยโสธร เทศกาลกึ่งเจี๊ยะที่จังหวัดภูเก็ต เทศกาลผลไม้ที่จังหวัดจันทบุรี หรืองานประเพณีทำบุญต่าง ๆ ในท้องถิ่น เป็นต้น เหล่านี้มีส่วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ดึงดูดให้ประชาชนในบริเวณใกล้เคียงและจากต่างถิ่นเข้ามาเที่ยวชมงาน จำนวนมาก ทำให้มีปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ บางชุมชนมีวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาในแต่ละช่วงฤดูกาล จึงทำให้มีงานเทศกาลต่าง ๆ บ่อยครั้งตลอดทั้งปี การเก็บรวบรวมและกำจัดขยะอาจทำได้ไม่หมดไปในคราวเดียว เกิดการสะสมปริมาณขยะมากขึ้น

สุทิน อยู่สุข (2531, หน้า 56) อธิบายไว้ว่า ปริมาณและส่วนประกอบของขยะมูลฝอย โดยทั่วไปจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

1. ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์หรือลักษณะของท้องถิ่น เช่น ถ้าอยู่นอกเมือง ขยะมูลฝอยสดซึ่งประกอบด้วย เศษอาหาร พืชผักอาจน้อย เนื่องจากมีการแยกขยะมูลฝอยสดไปเลี้ยงสัตว์
2. ฤดูกาล ในฤดูที่มีผลไม้มากจะมีเปลือกผลไม้มากในมูลฝอย ตลอดจนความชื้นและความหนาแน่นจะสูงขึ้นด้วย
3. สภาพทางเศรษฐกิจและรายได้ ในประเทศที่มีภาวะเศรษฐกิจดี จะมีขยะมูลฝอยพวกของที่ใช้ห่อหุ้ม และในขณะเดียวกับประชาชนมีรายได้สูงก็มักจะเป็นผู้ผลิตขยะมูลฝอยมากขึ้นด้วย เนื่องจากมีศักยภาพในการจับจ่ายซื้อสินค้าต่าง ๆ สูงกว่าประชากรทั่ว ๆ ไป
4. อุปนิสัยของประชากรในชุมชน เช่น อุปนิสัยในการบริโภค ถ้าบริโภคผักสดผลไม้มากจะมีขยะมูลฝอยมากกว่าการบริโภคเนื้อสัตว์ หรืออุปนิสัยในการซื้อสินค้า ถ้านิยมซื้อสินค้าที่บรรจุหีบห่อด้วยกรรมวิธีทันสมัย เช่น บรรจุด้วยโฟมหรือพลาสติก จะทำให้ขยะมูลฝอยมีองค์ประกอบของโฟมและพลาสติกมากขึ้นด้วย
5. ความหนาแน่นของประชากร ถ้าความหนาแน่นของประชากรสูง จะทำให้ปริมาณของขยะมูลฝอยในชุมชนนั้นมากขึ้นด้วย และจะมีขยะมูลฝอยพวกเฟอร์นิเจอร์เก่ามาก
6. รูปแบบและทัศนคติในการดำรงชีวิต ขึ้นอยู่กับสามัญสำนึกของบุคคลนั้น ๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรว่ามีมากน้อยประการใด

7. กฎหมายข้อบังคับ เช่น การกำหนดขอบเขตของบริการการจัดการขยะมูลฝอย การกำหนดค่าบริการ ความเข้มงวด กวดขัน และความรุนแรงของบทลงโทษผู้ฝ่าฝืน การกำหนดระเบียบปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอยของบ้านเรือนและชุมชน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณของขยะมูลฝอย ได้แก่ เขตที่อยู่อาศัย ลักษณะของชุมชน ถ้าชุมชนนั้นมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น ปริมาณของขยะมูลฝอยจะมีมากขึ้น อุปนิสัยของประชาชนในชุมชนก็เป็นส่วนหนึ่ง ถ้าประชาชนมีอุปนิสัยในการซื้อสินค้าและอุปโภคบริโภคมาก ไม่รักษาความสะอาด ทั้งขยะกระจัดกระจายทั่วไป ก็จะส่งผลต่อปริมาณของขยะมูลฝอย เช่นเดียวกัน รวมทั้งสามัญสำนึกของบุคคลนั้น ๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อปริมาณของขยะมูลฝอย

ปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอย

มีชัย วรสาขันธ์ (2533, หน้า 201) ได้กล่าวถึง ปัญหามลพิษจากขยะมูลฝอยไว้ ดังนี้

การทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ การกองขยะบนดินหรือการฝังกลบขยะโดยไม่ถูกวิธี สามารถทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินได้ ผลกระทบจะมีมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของขยะ ลักษณะทางภูมิศาสตร์บริเวณนั้น ๆ เช่น ขยะที่ย่อยสลายได้ สภาพอากาศร้อนหรือฝนตก ซึ่งก็จะพัดพาเอาน้ำเสียจากกองขยะ ไหลสู่แหล่งน้ำหรือไหลซึมลงสู่ น้ำใต้ดิน เมื่อฝนตก น้ำที่ไหลจากกองขยะจะมีความเข้มข้นของบีโอดีสูงมาก คือ ประมาณ 1,400 มิลลิกรัมต่อลิตร

ธงชัย พรรณสวัสดิ์ (2529, หน้า 37) ได้ศึกษาพบว่าขยะสด ซึ่งหมายถึงเศษอาหาร เศษผักที่เน่าและย่อยสลายได้ ถ้าทิ้งลงในแหล่งน้ำจะทำให้เกิดความสกปรกในรูปบีโอดีได้ถึง 0.06 กรัมต่อขยะสด 1 กรัม ซึ่งถ้าลองคิดว่าขยะสดมีประมาณร้อยละ 40 ของขยะทั่วไป และประชากร 1 คนผลิตขยะ 0.8 กิโลกรัมต่อวัน ดังนั้น ประชากร 1 คน จะผลิตขยะสด 0.32 กิโลกรัมต่อวัน และถ้าทิ้งลงแหล่งน้ำจะทำให้เกิดความสกปรกในรูปบีโอดีได้ถึง 19.2 กรัม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 36 ของค่าความสกปรกของน้ำเสียที่เกิดจากกิจกรรมประจำวันของแต่ละคน (53 กรัมบีโอดีต่อคนต่อวัน) จึงนับว่าเป็นผลกระทบอย่างยิ่งต่อคุณภาพของแหล่งน้ำ ทำให้แหล่งน้ำเน่าเสีย ไม่เหมาะต่อการใช้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ และการอยู่อาศัยของสัตว์น้ำ

ระเบียบ ชาญช่วง (2541, หน้า 25-28) ได้กล่าวถึง ผลกระทบของการทิ้งขยะลงดินและการเผาขยะ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศดังนี้

การทิ้งขยะบนพื้นดินหรือการฝังกลบขยะโดยไม่ถูกวิธี จะทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพดิน เช่น กรณีที่มีการใช้กากหม้อเบตเตอร์ที่กลบถนนในหมู่บ้านหนึ่งของอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ โดยเมื่อปี พ.ศ. 2519 สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัญหาพิษตะกั่ว” พบว่า ระดับตะกั่วในผิวดินและถนนที่ถูกกลบด้วย

กากเบตเตอรีสูงกว่าระดับปกติประมาณ 25 เท่า ซึ่งทำให้น้ำบาดาลที่ใช้ดื่ม พืชผัก ปลาในบริเวณดังกล่าว มีระดับตะกั่วสูงกว่าระดับปกติมาก และระดับตะกั่วในเลือดและเส้นผมของเด็กที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้ มีค่าสูงกว่าระดับปกติ น้ำเสียจากกองขยะทำให้เกิดความเสื่อมโทรมของพื้นดิน เนื่องจากอาจมีพวกโลหะหนัก ธาตุกัมมันตภาพรังสี และสารประกอบอื่น ๆ ที่มีผลทำให้คุณลักษณะของดินเปลี่ยนสภาพเป็นเกลือเป็นด่างหรือเป็นกรดได้ เช่น โซเดียมทำให้ดินเสีย โครงสร้างที่ดีการถ่ายเทของอากาศ และอัตราการซึบของดินเสียไป ทำให้ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก ขยะจำพวกพลาสติกซึ่งย่อยสลายไม่ได้หรือย่อยสลายช้ามาก เมื่อฝังอยู่ในดิน ทำให้ขัดขวางการซึบซูดธาตุอาหารของรากพืช เป็นเหตุให้พืชไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร

จากปัญหามลพิษที่นักวิชาการได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ปัญหามลพิษของขยะมูลฝอย ได้แก่ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางดิน และมลพิษทางอากาศ ซึ่งเกิดจากการที่ทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ การกองขยะบนดินหรือการฝังกลบขยะโดยไม่ถูกวิธี รวมทั้งการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยได้ไม่หมด จะทำให้เกิดเป็นแหล่งรวมของกลิ่นเหม็นและเสี่ยงภัยต่อสุขภาพ เนื่องจากการเก็บรวบรวมและการกำจัดมูลฝอยที่ไม่ดีหรือปล่อยปะละเลย ทำให้ขยะมูลฝอยเหลือทิ้งค้างในชุมชน ย่อมเป็นสาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดมีทั้งแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค จึงทำให้ประชาชนมีโอกาสจะต้องเสี่ยงภัยต่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอยสามารถกระทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหลายด้าน เช่น ลักษณะและปริมาณของขยะ สถานที่ ค่าใช้จ่ายในการลงทุน ค่าใช้จ่ายในกระบวนการกำจัด การนำผลผลิตจากการจัดการขยะไปใช้ประโยชน์ ดังนั้น การเลือกใช้วิธีการจัดการขยะแบบไหนนั้น จะต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา ซึ่งวิธีการจัดการขยะมูลฝอยได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

กรมควบคุมมลพิษ (2544, หน้า 11-14) ได้กำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร โดยเน้นรูปแบบของการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและการแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (Reuse & Recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมักหรือพลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางมีดังนี้ คือ

1. การลดปริมาณการผลิตมูลฝอย ณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวัน ได้แก่

1.1 ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์ โดยการใช้สินค้าชนิดเดิมใหม่ เช่น ผงซักฟอก น้ำยา
ล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด และถ่านไฟฉายชนิดชาร์ตใหม่ เป็นต้น

1.2 เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ มีหีบบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนาน และ
ตัวสินค้าไม่เป็นมลพิษ

1.3 ลดการใช้วัสดุกำจัดขยะ เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก

2. จัดระบบการรีไซเคิลหรือการรวบรวม เพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่

2.1 รณรงค์ให้ประชาชนแยกของเสียกลับนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษ
พลาสติก และโลหะ นำไปใช้ซ้ำหรือนำไปขาย/รีไซเคิลขยะ เศษอาหารนำมาหมักทำปุ๋ย ในรูป
ปุ๋ยน้ำหรือปุ๋ยหมัก เพื่อใช้ในชุมชน

2.2 จัดระบบที่เอื้อต่อการทำขยะรีไซเคิล

2.2.1 จัดภาชนะ (ถุง/ ถัง) แยกประเภทขยะมูลฝอยที่ชัดเจน และเป็นมาตรฐาน

2.2.2 จัดระบบบริการเก็บโดย

2.2.2.1 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง โดยการจัดเก็บแบ่งเวลา
การเก็บ เช่น หากแยกเป็นถุง 4 ถุง ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป
ให้จัดเก็บขยะย่อยสลายและขยะทั่วไปทุกวัน ส่วนขยะรีไซเคิลและขยะอันตรายอาจเก็บสัปดาห์
ละครั้งหรือตามความเหมาะสม

2.2.2.2 จัดกลุ่มประชาชนที่มีอาชีพรับซื้อของเก่าให้ช่วยเก็บขยะรีไซเคิลในรูป
ของการรับซื้อ โดยการแบ่งพื้นที่ในการจัดเก็บ และกำหนดเวลาให้เหมาะสม

2.2.2.3 ประสานงานกับร้านค้าที่รับซื้อของเก่าที่มีอยู่ในพื้นที่ หรือพื้นที่
ใกล้เคียงในการรับซื้อขยะรีไซเคิล

2.2.2.4 จัดระบบตามแหล่งการเกิดขยะขนาดใหญ่ เช่น ตลาด โรงเรียน สถานที่
ราชการ ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

2.3 จัดกลุ่มอาสาสมัครหรือชมรมหรือนักเรียนให้มีกิจกรรม/ โครงการนำขยะมูลฝอย
กลับมาใช้ใหม่ เช่น

2.3.1 โครงการขยะรีไซเคิลแลกสิ่งของ เช่น ดิน ไม้ ไข่

2.3.2 โครงการทำปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยอ้อม ขยะหอม ปุ๋ยหมัก

2.3.3 โครงการตลาดนัดขยะรีไซเคิล

2.3.4 โครงการธนาคารวัสดุเหลือใช้

2.3.5 โครงการร้านค้าสินค้ารีไซเคิล

2.4 จัดตั้งศูนย์รีไซเคิล

หากพื้นที่ที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นปริมาณมาก ๆ อาจจะมีการจัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งสามารถจะรองรับจากชุมชนใกล้เคียงหรือรับซื้อจากประชาชนโดยตรง ซึ่งอาจจะให้เอกชนลงทุนหรืออาจให้สัมปทานเอกชนก็ได้

3. การขนส่ง

3.1 ระยะทางไม่ไกล ให้รถขนส่งขยะมูลฝอยไปยังสถานที่กำจัดโดยตรง

3.2 ระยะทางไกลและมีปริมาณขยะมูลฝอยมาก อาจจะต้องสร้างสถานีขนถ่ายเพื่อถ่ายเทจากรถเก็บขนขยะมูลฝอยลงสู่รถบรรทุกขนาดใหญ่

4. ระบบกำจัด

เนื่องจากขยะมูลฝอยใช้ประโยชน์ใหม่ได้ จึงควรจัดการเพื่อกำจัดทำลายให้น้อยที่สุด ควรเลือกระบบกำจัดแบบผสมผสาน เนื่องจากปัญหาขาดแคลนพื้นที่ จึงควรพิจารณาปรับปรุงพื้นที่กำจัดมูลฝอยที่มีอยู่เดิม และพัฒนาให้เป็นศูนย์กำจัดขยะมูลฝอย โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.1 จัดระบบคัดแยกขยะมูลฝอย

4.2 ระบบกำจัดผสมผสานหลาย ๆ ระบบในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ หมักทำปุ๋ย ฝังกลบ และวิธีอื่น ๆ เป็นต้น

ปรีดา แยมเจริญวงศ์ (2531, หน้า 63) ได้จัดแบ่งขั้นตอนในการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยที่สำคัญไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การเก็บรวบรวม ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่การขยะมูลฝอยใส่ในภาชนะไปจนถึงการรวบรวมขยะมูลฝอยจากแหล่งต่าง ๆ แล้วไปใส่ในยานพาหนะ เพื่อขนส่งต่อไปยังสถานที่กำจัดหรือทำประโยชน์อื่น

2. การขนส่ง เป็นการนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากแหล่งชุมชนขนส่งไปยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยหรือนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมได้ไปรวบรวมไว้ที่สถานีขนถ่ายขยะมูลฝอยเพื่อรวบรวมขยะมูลฝอยคราวละมาก ๆ และขนส่งต่อไปยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย หรือนำไปทำประโยชน์อย่างอื่น

3. การแปรสภาพ เป็นการทำให้ขยะมูลฝอยสะดวกต่อการเก็บขนหรือนำไปทำประโยชน์อย่างอื่นหรือการนำไปกำจัด การแปรสภาพนี้ อาจทำได้โดยการบดอัดเป็นก้อน คัดแยกเอาส่วนที่ยังใช้ประโยชน์ได้ออกไป เป็นต้น

4. การกำจัดหรือการทำลาย เป็นวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในขั้นสุดท้าย เพื่อให้มูลฝอยนั้นไม่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่อสิ่งแวดล้อม อันจะมีผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของมนุษย์

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2534, หน้า 85-86) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยดังนี้

1. การคัดแยกขยะมูลฝอย การคัดแยกขยะมูลฝอยที่ดีที่สุด ควรมีการคัดแยกตั้งแต่แหล่งกำเนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครัวเรือน โดยให้ชุมชนคัดแยกขยะ โดยระบบถังขยะ 2 ใบ ใบที่ 1 คัดแยกขยะประเภทที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ และใบที่ 2 สำหรับขยะที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนั้น ควรมีถังขยะหรือจุดรวบรวมขยะมูลฝอย โดยแยกประเภท เพื่อนำขยะมูลฝอยที่แยกประเภทที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ไปจำหน่าย สำหรับขยะมูลฝอยที่ทำการแยกประเภทต้องพิจารณาลักษณะการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ซึ่งสามารถจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ 6 ประเภท ดังนี้

- 1.1 กระดาษ ได้แก่ กระดาษหนังสือพิมพ์เก่า กระดาษแข็ง กระดาษคุณภาพดี (กระดาษพิมพ์คอมพิวเตอร์) กระดาษอื่น ๆ เช่น กระดาษกล่อง (กระดาษลูกฟูก) เป็นต้น
- 1.2 อลูมิเนียม ได้แก่ กระป๋องอลูมิเนียม กรอบหน้าต่างอลูมิเนียม
- 1.3 แก้ว ได้แก่ ขวดใส ขวดสีขา ขวดสีเขียว เป็นต้น
- 1.4 เหล็กและโลหะต่าง ๆ ได้แก่ เหล็กหนา เหล็กบาง ซากรถยนต์ เครื่องยนต์ เป็นต้น
- 1.5 พลาสติก ได้แก่ ภาชนะบรรจุเครื่องดื่ม (Polychethylene, PET) ภาชนะบรรจุนม
- 1.6 แบตเตอรี่ ได้แก่ แบตเตอรี่รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ถ่านไฟฉาย เป็นต้น

2. การกองทิ้งไว้บนพื้นดิน เป็นวิธีที่นำเอาขยะที่ต้องการจัดการมากองทิ้งไว้ในพื้นที่กลางแจ้ง และปล่อยให้ทิ้งไว้ให้น้ำเปื้อนหรืออาจจะไม่ให้น้ำเปื้อนไปตามธรรมชาติ ก่อให้เกิดปัญหาเนื่องจากกลิ่นเหม็นรบกวน เกิดมลสารในอากาศ การฟุ้งกระจายของฝุ่นละออง เศษกระดาษ พลาสติก นอกจากนี้ อาจเกิดปัญหาอื่นตามมา เช่น อัคคีภัย แหล่งเพาะพันธุ์ของแมลงวัน แมลงสาบ ยุง หนู ส่วนน้ำเลื้อยขยะยังมีส่วนทำให้เกิดมลภาวะทางน้ำและดินได้ ฉะนั้น พื้นที่ที่ใช้กองขยะจึงควรอยู่ห่างไกลชุมชน และควรเป็นที่ดอนน้ำท่วมไม่ถึง ถ้าเป็นที่ลุ่มควรใช้กำจัดขยะเฉพาะพวกฝุ่นละอองที่กวาดได้จากถนน เศษสิ่งก่อสร้าง และขยะแห้งบางชนิดเท่านั้น การกำจัดขยะโดยวิธีนี้เป็นวิธีที่ทำได้ง่ายและลงทุนน้อย แต่ใช้พื้นที่มาก ปัจจุบันที่ดินมีราคาแพงขึ้น การขยายตัวของชุมชนมีมากขึ้น ดังนั้น จึงหาพื้นที่ที่มีความเหมาะสมได้ยาก อีกทั้งเป็นการกำจัดที่เกิดผลกระทบหลายด้าน ได้แก่ ปัญหาความน่าเสียของแหล่งน้ำ การแพร่กระจายของเชื้อโรค และปัญหาทางทัศนียภาพ

3. การฝังกลบ เป็นการนำขยะไปทิ้งในที่ลุ่มหรือบ่อหรือหลุมขนาดใหญ่ และบดอัดขยะด้วยเครื่องมือจักรกล เพื่อให้ขยะยุบตัวหรือมีความหนาแน่นมากขึ้น เสร็จแล้วทำการบดอัดปิดทับขยะที่ฝังอยู่นั้นด้วยวัสดุคลุม (Cover Material) หรือดินที่มีความเหมาะสม ความหนาของดินที่ปิด

ทับชั้นสุดท้ายจะต้องมีความหนาน้อย 50 เซนติเมตร เพื่อให้สามารถปลูกต้นไม้ได้ ขยะที่ถูกฝังกลบจะเกิดย่อยสลายเมื่อช่วงเวลาผ่านไป 3-5 ปีแรกจะให้ก๊าซมีเทนและคาร์บอนไดออกไซด์มาก เนื่องจากก๊าซมีเทนสามารถติดไฟได้ ดังนั้น จึงต้องทำท่อระบายก๊าซให้ระบายออกสู่บรรยากาศ การกำจัดขยะด้วยวิธีนี้ การย่อยสลายของขยะจะทำให้เกิดน้ำเสียไหลซึมลงสู่แหล่งน้ำใต้ดินได้ จึงต้องควรมีการตรวจสอบคุณภาพของน้ำใต้ดินในบริเวณใกล้เคียงอยู่เสมอ

4. การเผา เป็นการจัดการขยะในเตาเผาที่อุณหภูมิไม่ต่ำกว่า 800 องศาเซลเซียส เพื่อให้เกิดการเผาไหม้ที่สมบูรณ์ และต้องมีระบบกำจัดควันพิษก่อนระบายออกทางปล่องการกำจัดขยะ โดยวิธีนี้จะเสียค่าใช้จ่ายสูง แต่จะช่วยลดปริมาณขยะลงได้ถึงร้อยละ 75-95 ใช้สำหรับกำจัดขยะทั่วไป โดยแยกขยะที่เผาไหม้ได้และเผาไหม้ไม่ได้ออกจากกัน นอกจากนี้ ขยะพิษจากโรงพยาบาล และของเสียที่มีพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมก็ควร ได้รับการกำจัดโดยการเผาในอุณหภูมิที่เพียงพอสำหรับทำลายพิษของเสียแต่ละชนิดการจัดการขยะโดยวิธีเผาในเตาเผาเช่นนี้ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด จึงถือว่าเป็นวิธีจัดการขยะที่ดีที่สุด และถูกหลักสุขาภิบาล

5. การหมักทำปุ๋ย เป็นการจัดการขยะประเภทอินทรีย์วัตถุ โดยปล่อยให้ย่อยสลายเอง โดยจุลินทรีย์ตามธรรมชาติ หรืออาจใช้วิธีการเติมเชื้อจุลินทรีย์ (Seeding) ลงไป เพื่อช่วยเร่งการย่อยสลายให้เร็วขึ้นก็ได้ เมื่อขยะถูกย่อยสลายสมบูรณ์ดีแล้ว จะได้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ มีลักษณะเป็นสีน้ำตาล เข้มเกือบดำ มีความร่วนซุยสูง และมีประสิทธิภาพในการอุ้มน้ำได้ดี ซึ่งอาจนำไปผสมธาตุอาหารของพืชชนิดอื่นหรือผสมดินสำหรับปลูกพืชได้ดี วิธีการหมักขยะ อาจใช้หมักในถังหมักบ่อหมัก หรือวางกองไว้กับพื้นก็ได้ อย่างไรก็ดี การกำจัดขยะโดยวิธีหมักทำปุ๋ยมักก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นรบกวน และยังทำให้แหล่งน้ำในบริเวณใกล้เคียงอาจเน่าเสียได้

6. การนำไปทิ้งทะเล เป็นการจัดการขยะที่สลายด้วยากหรือไม่สลายตัว เช่น ซากรอนด์ เศษสิ่งก่อสร้าง ยางรถยนต์เก่า โดยนำไปทิ้งทะเล ในที่ที่เหมาะสม เช่น บริเวณหินโสโครก หินปะการัง ซึ่งจะกลายเป็นแหล่งพักอาศัยของสัตว์น้ำได้ ขยะไม่ย่อยสลายและลอยตัวง่าย เช่น พลาสติก โฟม ไม่ควรนำไปทิ้งในทะเล เพราะจะถูกกระแสน้ำพัดเข้าสู่ฝั่ง ทำให้เกิดความสกปรก และขาดความสวยงาม นอกจากนี้ ยังเป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำด้วย เช่น ปลานกจะกินพลาสติกเข้าไป และจะไม่ย่อย ทำให้ตายได้ การจัดการขยะโดยนำไปทิ้งทะเลปรากฏว่า ได้เกิดการแพร่กระจายของสารพิษเข้าสู่องค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบนิเวศทางทะเล เช่น พืชและสัตว์น้ำ สถาบันป้องกันสารพิษสิ่งแวดล้อม (Environmental Protection Agency) จึงออกกฎหมายห้ามนำสารพิษหลายชนิดทิ้งในทะเล

7. การนำไปเป็นอาหารสัตว์ การนำขยะสดจำพวก เศษอาหาร เศษผักผลไม้จากครัวเรือน ร้านอาหาร โรงแรม ฯลฯ ไปเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร ปลา จะเป็นการช่วยลดปริมาณขยะลงได้มากและ

เป็นผลดีในแง่เศรษฐกิจ แต่อาจเป็นอันตรายแก่สัตว์ได้ เช่น มีวัสดุแหลมคม พวกเศษแก้วติดปะปนกับเศษอาหาร จึงต้องมีการคัดแยกให้ดี นอกจากนี้ ยังอาจมีเชื้อโรคและเชื้อพยาธิอยู่ในเศษอาหาร ทำให้สัตว์ติดโรค จากการสำรวจฟาร์มสุกรในสหรัฐอเมริกา พบว่า ฟาร์มสุกรที่เลี้ยงด้วยเศษอาหาร จะมีสุกรที่เป็นโรคพยาธิตัวตืดมากถึงห้าเท่าของการเลี้ยงสุกรด้วยเมล็ดพืชจำพวกข้าวและข้าวโพด ดังนั้น เศษอาหารที่จะนำไปใช้เลี้ยงสัตว์จะต้องผ่านความร้อน โดยต้มให้เดือดไม่น้อยกว่า 30 นาที เพื่อฆ่าเชื้อโรคเสียก่อน

8. การนำกลับมาใช้ใหม่ การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ถือเป็นการกำจัดขยะเบื้องต้น เพราะช่วยลดปริมาณขยะที่จะนำไปกำจัดต่อให้เหลือน้อยลง ผลกระทบจากขยะต่อสิ่งแวดล้อมก็ลดน้อยลงไปด้วย นอกจากนี้ ยังเป็นการประหยัดทรัพยากรวัตถุดิบจากธรรมชาติที่ใช้ในการผลิตและประหยัดพลังงานที่ใช้ในกระบวนการผลิตด้วย กล่าวคือ การนำเอาอูมิเนียมมาผลิตซ้ำใหม่ จะใช้พลังงานเพียงร้อยละ 5 ของการผลิตอูมิเนียมจากแร่บ็อกไซต์ เหล็กที่ผลิตจากเศษเหล็กจะประหยัดพลังงานได้ 2 ใน 3 ลดมลพิษในอากาศได้ร้อยละ 85 ลดมลพิษในน้ำได้ร้อยละ 76 กระดาษจากการผลิตซ้ำ ใช้พลังงานน้อยกว่าการผลิตใหม่อ้อยละ 25-60 ลดมลพิษในอากาศได้ร้อยละ 74 ลดมลพิษในน้ำได้ร้อยละ 35 การผลิตแก้วซ้ำใหม่จะประหยัดพลังงานได้ 1 ใน 3 ของการผลิตครั้งแรก

สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (2534, หน้า 116-117) ได้กำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อแก้ไขปัญหาจากขยะและสิ่งปฏิกูล ดังนี้

1. ให้มีการลดปริมาณการผลิตขยะ รวมทั้งให้มีการนำขยะมาใช้ประโยชน์ให้มากขึ้น ซึ่งกระทำได้โดย

1.1 ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากวัสดุกำจัดยาก เช่น โฟม พลาสติก

1.2 ให้มีการนำระบบที่ผู้ผลิตต้องรับซื้อคืนซาก หรือบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วจากผู้บริโภค (Deposit System) เพื่อนำไปกำจัดหรือหมุนเวียนมาใช้ประโยชน์ใหม่

1.3 ให้กำหนดมาตรฐานรูปแบบและขนาดบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ที่คล้ายคลึงกัน ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน อาทิ ขวดน้ำอัดลม

2. ให้มีการปลูกฝังทัศนคติและสร้างจิตสำนึกของประชาชน ในการร่วมมือกันรักษาความสะอาดของบ้านเมือง โดยการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับขยะและสิ่งปฏิกูล ในระดับประชาชนทั่วไปและในหลักสูตรการเรียนการสอน และให้มีการประชาสัมพันธ์รณรงค์อย่างต่อเนื่องโดยใช้สื่อทุกประเภท

3. ให้กรุงเทพมหานครเมืองปริมณฑล เมืองศูนย์กลางความเจริญในภูมิภาค และเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญเร่งดำเนินการก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาลให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

ทั้งนี้โดยให้รัฐหรือหน่วยงานส่วนกลางที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนงบประมาณลงทุนให้ส่วนหนึ่งหรือทั้งหมด เพื่อแบ่งเบาภาระการลงทุนของท้องถิ่น

4. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน รวมทั้งการติดตามตรวจสอบตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

จากแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึง วิธีการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อลดปริมาณขยะ โดยมีการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยก่อนทิ้งลงถังขยะ เพื่อนำขยะบางประเภทกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ การฝังกลบ การเผา การหมักทำปุ๋ย การนำไปทิ้งทะเล การนำไปเป็นอาหารสัตว์ การนำกลับไปใช้ใหม่ การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยให้เป็นที่เป็นที่ ไม่ทิ้งในที่สาธารณะ และป้องกันมลพิษจากขยะมูลฝอยบางประเภทที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ของมนุษย์

แนวคิดเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย

การคัดแยกขยะมูลฝอย

การจัดการขยะมูลฝอย ในปัจจุบันไม่ใช่เพียงแค่ทำลายหรือกำจัดให้หมดไปเท่านั้น แต่ควรจะต้องพยายามนำสิ่งที่ยังเป็นประโยชน์ที่มีอยู่ในตัวขยะออกมาทำให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทนให้มากที่สุดด้วย ส่วนมากแล้วขยะมีศักยภาพในการนำมาใช้ประโยชน์ได้สูง หากมีการคัดแยกอย่างเหมาะสม ไม่ให้มีการปนเปื้อนกัน เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก เป็นต้น สามารถนำส่วนที่ใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ใหม่ หรือเข้าสู่กระบวนการเพื่อผลิตสิ่งใหม่ ๆ แต่โดยทั่วไปขยะมักจะอยู่ปะปนกัน ทำให้ความเป็นไปได้ในการนำขยะมาใช้ประโยชน์ลดน้อยลง ทั้งนี้เพราะขยะผสมจะมีความสกปรกสูง ยากแก่การทำความสะอาด และคัดแยกให้ออกจากกันได้ยาก ดังนั้น ถ้ามีมาตรการที่เหมาะสมในการคัดแยกขยะมิให้ปนเปื้อนกันแล้ว ย่อมสามารถใช้ประโยชน์ในขยะได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับชนิดและคุณภาพของขยะ นอกจากนี้ ถ้าขยะบางชนิดไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ การคัดแยกขยะออกจากสารอื่น ๆ จะช่วยป้องกันพิษจากขี้นั้น รวมทั้งสะดวกที่จะหามาตรการกำจัดขี้นั้นได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2534, หน้า 14)

รังสรรค์ ปิ่นทอง (2532, หน้า 6-18) ได้จำแนกรูปแบบการคัดแยกขยะ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ออกได้เป็น 6 วิธี คือ

1. การคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิดมาหมุนเวียนใช้ใหม่ มีหลักการเพื่อให้มีการคัดแยกวัสดุที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น ขวดแก้ว กระดาษ พลาสติก ขาง โลหะ ฯลฯ ออกจากขยะก่อนนำไปทิ้งลงถังรองรับขยะแต่ละอาคารบ้านเรือน วัสดุที่ได้จากการคัดแยกขยะจะมี

การปนเปื้อนน้อยมาก และสามารถนำไปขายแก่พ่อค้าที่รับซื้อ จากนั้นก็จะขายต่อ ๆ ไปจนถึงโรงงานอุตสาหกรรมแล้วผลิตเป็นสินค้าออกจำหน่ายต่อไป

2. การนำขยะมาใช้ประโยชน์ใหม่ โดยผ่านกระบวนการคัดแยกขยะนำมาใช้ประโยชน์ (Material Recovery Process) วัสดุส่วนหนึ่งที่ผสมปนเปื้อนอยู่ในกองขยะ สามารถคัดแยกนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ขวดแก้ว พลาสติก ยาง โลหะ ฯลฯ การนำวัสดุเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ต้องผ่านกระบวนการคัดแยกขยะก่อน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การคัดแยกขยะโดยใช้เครื่องจักรกล และการคัดแยกขยะโดยใช้แรงงาน วัสดุที่ได้จากการคัดแยกจะถูกขายต่อ ๆ ไปจนถึงโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งจะใช้วัสดุดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของวัตถุดิบในการผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายต่อไป

3. การนำขยะมาใช้ประโยชน์ทางด้านพลังงาน

4. การนำขยะไปเป็นอาหารสัตว์ และใช้ประโยชน์ทางการเกษตร

5. การนำขยะมาหมักทำปุ๋ย

6. การนำขยะมาปรับปรุงพื้นที่

จาก 6 วิธีการดังกล่าว วิธีการคัดแยกขยะที่ดีที่สุด คือ การคัดแยกจากแหล่งกำเนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครัวเรือน เพราะทำได้ง่าย ไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก ไม่มีการปนเปื้อนหรือปนเปื้อนน้อย และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เลย ซึ่งการคัดแยกโดยแหล่งกำเนิดขยะเองนี้ในปัจจุบันจึงมีการณรงค์ให้ปฏิบัติตามวิธีการนี้มากยิ่งขึ้น

กรมควบคุมมลพิษ (2544, หน้า 15-18) ได้ให้แนวคิดว่าการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร จำเป็นต้องจัดให้มีระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ตามแต่ลักษณะองค์ประกอบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ การคัดแยกขยะมูลฝอยสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่แหล่งกำเนิด โดยจัดวางภาชนะให้เหมาะสม ตลอดจนวางระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการคัดแยกขยะมูลฝอย โดยมีหลักเกณฑ์มาตรฐานภาชนะรองรับขยะมูลฝอย ดังต่อไปนี้

1. ถังขยะ เพื่อให้การจัดเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและลดการปนเปื้อนของขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จะต้องมีการจัดจุดรวบรวมขยะมูลฝอย (Station) ให้มีการแบ่งแยกประเภทของถังรองรับขยะมูลฝอยตามสีต่าง ๆ โดยมีจุดบรรจุภายในถัง เพื่อสะดวกและไม่ตกหล่น หรือแพร่กระจาย ดังนี้

1.1 สีเขียว รองรับขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้

1.2 สีเหลือง รองรับขยะที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์หรือรีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ

1.3 สีทาพลาสติก รongรับขยะที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องยาฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่าง ๆ

1.4 สีฟ้า รongรับขยะย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษ และไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟม และฟอล์ยที่เปื้อนอาหาร

นอกจากนี้ ยังมีถุงพลาสติกสำหรับรongรับขยะมูลฝอยในแต่ละถัง โดยมีฉลากถุงสีเดียวถึงถังที่รongรับขยะมูลฝอยตามประเภทดังกล่าวข้างต้น ในกรณีที่สถานที่ที่มีพื้นที่จำกัดในการจัดวางภาชนะรongรับขยะมูลฝอย และมีจำนวนคนที่ค่อนข้างมากในบริเวณพื้นที่นั้น เช่น ศูนย์การประชุมสนามบินควรมีถังที่สามารถรongรับขยะมูลฝอยได้ทั้ง 4 ประเภทในถังเดียวกัน โดยแบ่งพื้นที่ของถังขยะมูลฝอยออกเป็น 4 ช่อง และตัวถังรongรับขยะมูลฝอยทำด้วยสแตนเลส มีฝาปิดแยกเป็น 4 สี ในแต่ละช่องตามประเภทของขยะมูลฝอยที่รongรับ ดังนี้

1.4.1 ฝาสีเขียว รongรับขยะมูลฝอยที่เน่าเสีย และย่อยสลายได้เร็ว

1.4.2 ฝาสีเหลือง รongรับขยะมูลฝอยที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้

1.4.3 ฝาสีแดง รongรับขยะมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม

1.4.4 ฟ้าสีฟ้า รongรับขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษ และไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล และมีสัญลักษณ์ข้างถัง

2. ถุงขยะ สำหรับการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน และจะต้องมีการคัดแยกรวบรวมใส่ถุงขยะมูลฝอยตามสีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ถุงสีเขียวรวบรวมขยะมูลฝอยที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็ว สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น ผัก ผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้

2.2 ถุงสีเหลืองรวบรวมขยะมูลฝอยที่สามารถนำมารีไซเคิลหรือขายได้ เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อลูมิเนียม

2.3 ถุงสีแดงรวบรวมขยะมูลฝอยที่มีอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องสารฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่าง ๆ

2.4 ถุงสีฟ้ารวบรวมขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายไม่ได้ ไม่เป็นพิษ และไม่คุ้มค่าการรีไซเคิล เช่น พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก โฟม และฟอล์ยที่เปื้อนอาหาร

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยสรุปได้ว่าการคัดแยกขยะมูลฝอย หมายถึง การคัดแยกขยะมูลฝอยออกเป็นประเภทต่าง ๆ ก่อนทิ้งลงถังรongรับจำแนกเป็นขยะมูลฝอยเปียก ได้แก่ เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ใบไม้ ขยะมูลฝอยแห้ง ได้แก่ แก้ว

กระดาษ พลาสติก โลหะ อลูมิเนียม พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก และขยะมูลฝอยอันตราย ได้แก่ หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องสารฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่าง ๆ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมและการคัดแยกขยะมูลฝอย สรุปได้ว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอย หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติที่นักเรียนตัดสินใจแสดงออก ในการรวบรวมขยะมูลฝอยก่อนทิ้งลงถังออกเป็น 3 ประเภท คือ ขยะมูลฝอยเปียก ได้แก่ เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ใบไม้ ขยะมูลฝอยแห้ง ได้แก่ แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ อลูมิเนียม พลาสติกห่อลูกอม ซองบะหมี่สำเร็จรูป ถุงพลาสติก และขยะมูลฝอยอันตราย ได้แก่ หลอดฟลูออเรสเซนต์ ขวดยา ถ่านไฟฉาย กระป๋องสีสเปรย์ กระป๋องสารฆ่าแมลง ภาชนะบรรจุสารอันตรายต่าง ๆ ก่อนทิ้งลงถังภาชนะรองรับ

การจัดการขยะมูลฝอย

พรรณภา สุรพันธ์พิทักษ์ (2540, หน้า 140-141) ได้เสนอวิธีการควบคุมแก้ไขมลพิษจากขยะมูลฝอย ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี ในทุกขั้นตอนของการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งหลักสำคัญอยู่ที่ การลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดด้วยการประหยัด การนำกลับมาใช้ใหม่ การเปลี่ยนรูปแบบผลิตภัณฑ์หีบห่อ และการนำขยะจากแหล่งหนึ่งไปใช้เป็นวัตถุดิบในอีกแหล่งหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามหลักการ 5 ข้อ (หรือ 5R) ที่พึงระลึกอยู่เสมอก่อนทิ้งขยะมูลฝอย คือ

R1-Reuse (การใช้ใหม่ ใช้ซ้ำ) เป็นการนำขยะมูลฝอยมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำแล้วซ้ำอีกหลาย ๆ ครั้ง เช่น นำขวดใส่กาแฟที่หมดแล้วมาใส่น้ำตาล ใส่ทิออฟฟี่ ฯลฯ

R2-Repair (การซ่อมแซมใช้ใหม่) เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหาย ซึ่งจะทิ้งเป็นขยะมูลฝอยมาซ่อมแซมเพื่อให้ใช้งานได้อีก เช่น ซ่อมแซมวิทยุ ปะยางรถยนต์ที่ชำรุด เป็นต้น

R3-Recycle (การแปรรูปกลับมาใช้ใหม่) เป็นการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปหรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น นำแก้วแตกมาหลอมผลิตเป็นแก้วหรือกระจกใหม่

R4-Reject (การหลีกเลี่ยง) เป็นการหลีกเลี่ยงการเพิ่มขยะมูลฝอย เช่น การหลีกเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติกมาใช้ถุงผ้าแทนหรือหลีกเลี่ยงการใช้สารบางประเภทที่มีคุณสมบัติอันตรายต่าง ๆ ได้แก่ สารฆ่าแมลง สารปราบศัตรูพืช เป็นต้น

R5-Reduce (การลดปริมาณการใช้) เป็นการลดปริมาณการใช้ที่ฟุ่มเฟือยโดยมิได้ยั้งคิด เช่น การบรรจุหีบห่อโดยใช้บรรจุภัณฑ์หลาย ๆ ชั้น หรือการใช้กระดาษหน้าเดียวแทนที่จะใช้กระดาษ 2 หน้า เป็นต้น

มูลนิธิพลังที่ยั่งยืน (2555, หน้า 28-39) ได้เสนอแนวทางการจัดการขยะ ณ แหล่งกำเนิดขยะที่ไร้ค่าสำหรับเราอาจมีคุณค่าสำหรับผู้อื่น “One’s Trash is Another’s Treasure” ขยะหลายชนิดที่เราทิ้งหรือจะทิ้ง อาจจะเป็นวัตถุดิบในการผลิตสำหรับอีกคน ทั้งการนำส่งของที่อยู่ในสภาพดีไปบริจาคให้ผู้อื่นใช้ การนำกลับมาใช้ (Reuse) การนำไปผ่านกระบวนการแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ (Recycle) เป็นต้น วิธีการดังกล่าวเป็นการลดปริมาณขยะที่ต้องทิ้งได้โดยตรง โดยสามารถใช้หลักการ 5R คือ

Reuse การใช้ใหม่ ใช้ซ้ำ เป็นการนำขยะมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำหลายครั้ง เช่น นำขวดใส่กาแฟที่หมดแล้วนำมาใส่น้ำตาล ใส่ทิอ็อฟี่

Repair การซ่อมแซมใช้ใหม่ เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดที่จะทิ้งเป็นขยะ นำมาซ่อมแซมใช้ใหม่ เพื่อให้ใช้งานได้อีกหลายครั้ง เช่น ซ่อมแซมวิทยุ ปะยางรถยนต์ที่ชำรุด

Recycle การแปรรูปกลับมาใช้ใหม่ เป็นการนำขยะมาแปรรูปหรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วกลับมาใช้ใหม่ เช่น การนำแก้วแตกมาหลอมผลิตเป็นแก้วหรือกระจกใหม่

Reject การหลีกเลี่ยง เป็นการหลีกเลี่ยงการใช้ขยะหรือขยะอันตราย และหลีกเลี่ยงการใช้ของที่ใช้แล้วผิดวัตถุประสงค์ เช่น กระป๋องหรือขวดใส่ยาฆ่าแมลง ต้องไม่นำมาใช้เป็นภาชนะใส่อาหารหรือน้ำดื่ม ถุงพลาสติกใส่ของใช้แล้ว ต้องไม่นำใส่อาหารที่ร้อน

Reduce การนำมาทำปุ๋ยขยะอินทรีย์ เช่น เศษใบไม้ ผลไม้ หากซุดหลุมฝังจะได้ปุ๋ยธรรมชาตินำไปใส่ต้นไม้

กรมควบคุมมลพิษ (2544, หน้า 11-14) ได้กำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร โดยเน้นรูปแบบของการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางมีดังนี้ คือ

1. การลดปริมาณการผลิตมูลฝอย รมรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดการผลิตมูลฝอยในแต่ละวัน ได้แก่ ลดการทิ้งบรรจุภัณฑ์ โดยการใช้สินค้าชนิดเดิมใหม่ เช่น พวงซัฟฟอก น้ำยาล้างจาน น้ำยาทำความสะอาด และถ่านไฟฉายชนิดชาร์ตใหม่ เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ มีหีบบรรจุภัณฑ์น้อย อายุการใช้งานยาวนาน และตัวสินค้าไม่เป็นมลพิษ ลดการใช้วัสดุกำจัดยาก เช่น โฟมบรรจุอาหาร และถุงพลาสติก
2. จัดระบบการรีไซเคิลหรือการรวบรวมเพื่อนำไปสู่การแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ โดยรณรงค์ให้ประชาชนแยกของเสียกลับนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระดาษ พลาสติก และโลหะ นำไปใช้ซ้ำหรือนำไปขาย/รีไซเคิลขยะ เศษอาหารนำมาหมักทำปุ๋ยในรูปปุ๋ยน้ำหรือปุ๋ยหมัก เพื่อใช้ในชุมชน จัดระบบที่เอื้อต่อการทำขยะรีไซเคิล จัดภาชนะ (ถุง/ ถัง) แยกประเภทขยะมูลฝอยที่ชัดเจน และเป็น

มาตรฐานจัดระบบบริการเก็บ โดยแบ่งเวลาการเก็บ เช่น หากแยกเป็นถุง 4 ถุง ขยะย่อยสลายได้ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป ให้จัดเก็บขยะย่อยสลายและขยะทั่วไปทุกวัน ส่วนขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย อาจเก็บสัปดาห์ละครั้งหรือตามความเหมาะสม

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการป้องกันมลพิษจากขยะมูลฝอย สามารถสรุปได้ว่าการป้องกันมลพิษจากขยะมูลฝอย หมายถึง การป้องกันภาวะที่เป็นพิษ อันเนื่องมาจากการปนเปื้อนของสารที่เกิดจากขยะมูลฝอย ซึ่งสามารถป้องกันได้โดยไม่ทิ้งของเสียอันตรายปนกับขยะมูลฝอยทั่วไป ไม่ทิ้งลงพื้น ท่อระบายน้ำหรือแหล่งน้ำ แยกเก็บไว้ในภาชนะที่ไม่รั่วซึม เพื่อรอหน่วยงานท้องถิ่นมาเก็บไปกำจัดหรือนำไปทิ้งในภาชนะที่หน่วยงานท้องถิ่นจัดหาให้ รวมทั้งการลดปริมาณขยะมูลฝอยจากแหล่งกำเนิดด้วยการประหยัด โดยนำขยะมูลฝอยมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำแล้วซ้ำอีก การซ่อมแซมเพื่อให้ใช้งานได้อีก การนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปหรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ และการลดปริมาณการใช้ที่ฟุ่มเฟือย

ข้อมูลพื้นฐานตำบลไทยสามัคคี

ตำบลไทยสามัคคีแยกตัวออกจากตำบลวังน้ำเขียว เมื่อปี 2535 และเป็นตำบลที่ 5 ของอำเภอน้ำเขียว ในครั้งแรกนั้นมีฐานะเป็นสภาตำบลปกครองเพียง 9 หมู่บ้าน ต่อมาปี 2540 ได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล มีหมู่บ้านเพิ่มอีก 2 หมู่บ้าน รวมเป็น 11 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

1. หมู่ 1 บ้านไทยสามัคคี
2. หมู่ 2 บ้านสุขสมบูรณ์
3. หมู่ 3 บ้านปฏิรูปที่ดิน
4. หมู่ 4 บ้านนุไทร
5. หมู่ 5 บ้านนุไผ่
6. หมู่ 6 บ้านห้วยใหญ่ไผ่
7. หมู่ 7 บ้านไผ่งาม
8. หมู่ 8 บ้านพุทธราด
9. หมู่ 9 บ้านคลองไทร
10. หมู่ 10 บ้านคลองยาโม
11. หมู่ 11 บ้านไทยพัฒนา

ด้านพื้นที่

ตำบลไทยสามัคคี มีเนื้อที่ประมาณ 315 ตารางกิโลเมตร 196,875 ไร่ ซึ่งประกอบด้วย 11 หมู่ โดยหมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11 รวม 9 หมู่บ้าน อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบขององค์การ

บริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี และอีก 2 หมู่บ้าน (หมู่ 5, 6) จะมีพื้นที่บางส่วนอยู่นอกเขตองค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี

ตารางที่ 2 จำนวนพื้นที่รายหมู่บ้านของตำบลไทยสามัคคีอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	พื้นที่ (ไร่)
1	ไทยสามัคคี	32,800
2	สุขสมบูรณ์	30,175
3	ปฏิรูปที่ดิน	14,270
4	บุไทร	17,360
5	บุไผ่	14,445
6	ห้วยใหญ่ใต้	12,530
7	ไผ่งาม	15,505
8	พุทธชาด	13,995
9	คลองไทร	24,865
10	คลองยาโม	10,875
11	ไทยพัฒนา	10,055
รวม		196,775

หมายเหตุ: รายงานประจำปี 2553 ขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี ณ วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2553

ด้านประชากร

ตำบลไทยสามัคคี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีประชากรทั้งหมด จำนวน 6,316 คน และมีจำนวนครัวเรือน 2,617 ครัวเรือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรรายหมู่บ้านตำบลไทยสามัคคีอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร(คน)		จำนวน ครัวเรือน
		ชาย	หญิง	
1	ไทยสามัคคี	323	364	358
2	สุขสมบูรณ์	377	355	351
3	ปฏิรูป	262	236	290
4	บุไทร	438	424	276
5	บุไผ่	254	254	233
6	ห้วยใหญ่ใต้	184	182	203
7	ไผ่งาม	247	265	161
8	พุทธชาด	383	425	284
9	คลองไทร	242	189	167
10	คลองยาโม	170	184	139
11	ไทยพัฒนา	277	281	155
รวม		3,157	3,159	2,617

หมายเหตุ: รายงานประจำปี 2554 ขององค์การบริหารส่วนตำบลไทยสามัคคี ณ วันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2554

เมื่อชุมชนเกิดการขยายตัวรวมกับกลุ่มทุนผู้ประกอบการท่องเที่ยว ทำให้เกิดปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม โดยเฉพาะปัญหาขยะที่ล้นเมือง พื้นที่สาธารณะไม่มีการจัดการ สภาพปัญหาจากจุดเล็กกลายเป็นปัญหาใหญ่ ที่ชุมชน หน่วยงาน หรือภาคเอกชน ไม่คิดเริ่มดำเนินการจัดการอย่างจริงจัง จากการศึกษาการทำวิจัยของนักวิชาการสิ่งแวดล้อมทำการวิจัยขึ้น เมื่อปี 2552 ขึ้น ระดับอำเภอก็พบว่า ขยะอำเภอวังน้ำเขียวมีอัตราการผลิตขยะ 1.2 ก.ก./ คน/ วัน ส่วนปริมาณขยะเฉลี่ยวันละ 50 ตัน/ วัน การกำจัดขยะไม่ถูกวิธีและการทิ้งขยะในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสมและเกิดปัญหาแต่ก็ยังไม่สามารถหาทางออกของปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ทั้งนี้ซึ่งเป็นปัญหาระดับอำเภอซึ่งการบริหารจัดการขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพ และการพัฒนากลุ่มคนและชุมชนที่ไม่ต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2553)

ภาพที่ 3 รายงานประจำปี 2554

จากปัญหาที่การจัดการขยะมูลฝอยไม่สามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพได้ ส่งผลให้คนในอำเภอสวนน้ำเขียว ได้รับความเดือดร้อน ทั้งจากควันไฟที่มีการลักลอบเผา กลิ่นเหม็นฉุน และกระทบต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อำเภอสวนน้ำเขียว ทางหน่วยงานราชการจึงมีการประชุมปรึกษาหารือในเรื่องการจัดการขยะ โดยมีนักวิชาการได้ให้แนวทางการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและระยะยาวไว้ 3 มาตรการ ดังนี้

1. มาตรการเฉพาะหน้า “หยุด ลด บรรเทา”

1.1 หยุดเผาขยะเด็ดขาด

1.2 ลดกลิ่นและเหม็นฉุน โดยการฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้ง

1.3 บรรเทาปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยการปรับปรุงที่ทิ้งขยะให้สามารถกำจัดได้เบื้องต้น โดยการปรับปรุงตามแบบ Engineered Landfill

2. มาตรการลดและนำกลับมาใช้ประโยชน์ โดยใช้มาตรการส่งเสริมให้มีการจัดการ ณ แหล่งกำเนิด

3. มาตรการพัฒนาระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกหลักวิชาการ

ผลจากการประชุมได้ตอบรับมาตรการทั้ง 3 มาตรการ โดยกำหนดความรับผิดชอบเบื้องต้น ดังนี้

1. มาตรการเฉพาะหน้า มีมติดำเนินการดังนี้

1.1 ให้ชุมชนจัดผู้ดูแล เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการลักลอบเผาขยะ

1.2 ให้ชุมชนจัดคณะกรรมการควบคุมการนำขยะไปทิ้งในบริเวณสถานที่ทิ้งขยะ และเก็บค่าบริการขยะ เพื่อใช้ในกิจกรรมการปรับปรุงจนกว่าจะดำเนินการปรับปรุงให้ดีขึ้น

1.3 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุกพื้นที่ดำเนินการฉีดพ่นน้ำชีวภาพอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

1.4 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการปรับปรุงที่ทิ้งขยะให้เป็นไปตามคำแนะนำทางวิชาการ โดยเบื้องต้น ดำเนินการตามแบบ Engineered Landfill โดยเร็ว

1.5 ให้เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่งร่วมรับผิดชอบกับปัญหาที่เกิดขึ้น และพิจารณาจัดหาพื้นที่รองรับการจัดทำโครงการก่อสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมให้ได้อย่างน้อย 50 ไร่

มาตรการในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเบื้องต้นที่คนวังน้ำเขียวร่วมกันก้าวผ่าน ปัญหาผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นมุมมองในการแก้ปัญหาที่เผชิญหน้าอยู่ คือ การจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น แต่ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นไม่จำกัดเฉพาะการจัดการขยะเท่านั้น ปัญหาการจัดการน้ำเสีย ปัญหาการขนส่งในการเดินทาง ปัญหาจากการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ปัญหาการรุกรานชุมชนท้องถิ่น และอื่น ๆ อีกมากมาย แต่ก็นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่จะก้าวเดินไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วลัยพร สุกุลพอง (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในชุมชน เขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง จำนวน 396 คน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยในด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ประชาชนมีพฤติกรรมเลือกขยะประเภทกล่องกระดาษหรือหนังสือพิมพ์เก็บไว้ขาย หรือนำกลับมาใช้ได้อีก ผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง พบว่า อายุและจำนวนสมาชิกในครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ปรเมษฐ ห่วงมิตร (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในชุมชนเขตลาดพร้าว จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนโดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการ

ขยะอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุด คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย ในด้านการเปรียบเทียบพบว่า อายุ เพศ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน จำนวนสมาชิกในครอบครัวแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 0.05

กัลยาณี ภูมิมาลี (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 396 คน จากการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย และทัศนคติต่อการจัดการขยะมูลฝอย มีความแตกต่างกันต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ตามลำดับ ได้แก่ ระดับชั้น เพศ แผนการเรียน อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จิติรัตน์ ธิติภมรรัตน์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด จำนวน 400 คน จากผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยรวม อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี และรายด้านทั้ง 3 ด้าน อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการลดการเกิดขยะ ส่วนผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพบว่า เพศ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน รายได้ในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการได้รับข่าวสาร มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยที่ไม่แตกต่างกัน

นันทพร มณีรัตน์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะแก้ว อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีระดับความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยในครัวเรือน และมีระดับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนที่มีระดับการศึกษา อาชีพหลักของครัวเรือน และขนาดของจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกัน มีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีระดับรายได้รวมของครัวเรือนต่างกัน มีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนในเฉพาะด้านการกำจัดขยะมูลฝอยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ ประชาชนที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอยในครัวเรือนต่างกัน มีระดับการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นิตยา เพียรทรัพย์ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชน ในพื้นที่เทศบาลตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลเสม็ด จำนวน 401 คน พบว่า ประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการจัดการขยะอยู่ในระดับพอใช้ ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลเสม็ดที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการจัดการขยะแตกต่างกัน และประชาชนที่มี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเทศบาลแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะ ไม่แตกต่างกัน และความรู้ ของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกแบบค่อนข้างต่ำกับพฤติกรรมการจัดการขยะ ที่ระดับ นัยสำคัญ 0.05

ปณิดา นิสสัยสุข (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมการคัดแยกขยะ มูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จำนวน 400 คน จากผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ส่วนผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการคัดแยกขยะ มูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า เพศ อายุ ระดับ การศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีรายได้และ ความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันที่ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ธนเทพ หงส์สายพิน (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง ความรู้และ พฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และขนาดครัวเรือน ที่แตกต่างกัน โดยมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะที่ไม่แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข

วัชรวิ เชาว์สุโข (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาพิเศษเรื่อง ความรู้และการมี ส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลเสม็ด จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับสูง และประชาชนที่มีเพศ สถานภาพการสมรส และรายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมใน การจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีความรู้ ต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

ชัยพร แพภิรมย์รัตน์ (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย และแนวทางการส่งเสริมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนชุมชนบ้านชากแง้ว เทศบาลตำบล ห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนชุมชนบ้านชากแง้ว เทศบาลตำบลห้วยใหญ่ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 296 คน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความรู้ การรับรู้ข่าวสาร การมีส่วนร่วม พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับดี และประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านการนำกลับไปใช้ใหม่ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย การคัดแยกประเภทขยะอยู่ในระดับดี ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะด้านการคัดแยกขยะ คือ ระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือน และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ และพบว่า ไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลใดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะด้านการคัดแยกขยะ คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะโดยรวม และด้านอื่น ๆ

ธานินทร์ ชูศรี (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ณ เขื่อนรัชชประภา รวมทั้งศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ณ เขื่อนรัชชประภา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ณ เขื่อนรัชชประภา จำนวน 147 ราย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ณ เขื่อนรัชชประภา ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มี 4 ตัวแปร โดยเรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ ทัศนคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ภูมิสำเนาเดิม ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และจำนวนสมาชิกในสถานประกอบการ ทั้งนี้ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยได้ร้อยละ 39.3 นอกจากนี้ ปัญหาอุปสรรคสำคัญที่พบ คือ ผู้ประกอบการยังขาดความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงการจัดการขยะมูลฝอยยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะในเรื่องของเวลาในการขนขยะมูลฝอยยังไม่แน่นอน

สมหญิง นุชปาน (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางทราย จำนวน 400 ครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางทราย อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยค่อนข้างไม่เหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยดีที่สุด คือ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) ครัวเรือนเลือกใช้สินค้าที่มีความคงทนถาวร รองลงมา คือ ด้านการนำมาใช้ซ้ำ

(Reuse) โดยมีการนำกระดาษที่เหลือใช้มาเป็นกระดาษโน้ต ตามลำดับ ในส่วนผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ในครัวเรือนและระยะเวลาที่อยู่อาศัย มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีลักษณะที่อยู่อาศัยและจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกัน

กิตติ วิชาวงศ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา ตำบลวังเย็น อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 276 คน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลทุ่งสะเดา จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมมีพฤติกรรมการจัดการขยะในระดับเหมาะสมมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีพฤติกรรมการจัดการขยะเหมาะสมสูง คือ ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ รองลงมา คือ ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย และด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย ตามลำดับ ในส่วนผลเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและการรับรู้ข่าวสารที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้พบว่า การศึกษาพฤติกรรมที่เป็นปัจจัยต่อการจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยหลายปัจจัย เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ในครัวเรือน ซึ่งแต่ละปัจจัยอาจจะส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่น เนื่องจากแต่ละท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถในการจัดการขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน และการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพในการจัดการมากที่สุด คือ การจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่น ตามหลักการ 5 ข้อ หรือที่เรียกกันว่า “5R” จะประกอบไปด้วย Reuse, Repair, Recycle, Reject, Reduce (มูลนิธิพลังที่ยั่งยืน, 2555 หน้า 28-39) เพื่อที่จะนำมาศึกษาในพื้นที่ตำบลไทยสามัคคี อำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา และนำผลที่ได้รับจากการศึกษามาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยในท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด